ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԱՐԱՐԱՏԻ 1896 Թ·, ՄԱՐՏ·

(բ73a) ԱՆԱՆԻԱՅԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՇԻՐԱԿՈՒՆ[Ի]ՈՅ *

[ՑԱՂԱԳՍ] ՀԱՐՑՄԱՆ ԵՒ ԼՈՒԾՄԱՆ

Ա հարցումն· Այսպէս լուայ [1] ի հաւրէն [2] իմմէ [3], եթէ [4] ի ժամանակի պատերազմացն [5] Հայոց ընդ Պարսս [6] սաստիկ քաջութիւնք [7] լինէին ի կամսարականէն Ջաւրակայ· որպէս [8] թէ ամսաւրեայ աւուրբք երիցս յարձակեալ ի վերայ զաւրացն պ[ա186a]արսից՝ և հարկանէր յառաջնումն զկէս զաւրուն. և ի հետ մինեալ հարկանէր յերկրորդումն [9] զչորրորդ մասն զաւրուն. և յերրորդումն [10] զմետասաներորդն [11]։ Եւ մնացեալքն անկանէին փախստեայ [12] ի Նախճաւան, թուով · ՄՁ·։

Արդ պարտիմք և մեք իմանալ մնացելովքս, եթէ [4] յառաջ քան զկոտորումն ո̊րչափ էին։

Բ հարցումն· Այր մի յիմոց մերձաւորաց գումարտ լեալ ի Բահլ՝ եգիտ մարգարիտ շահուար [1]։ Եւ դարձեալ ի տուն և հասեալ ի Գանձակ [2] վաճառեաց զհաստարակ մարգարտին [3] զհատն յիսուն [4] դրամ։ Եւ եկեալ [ա186b] ի Նախճաւան [5] վաճառեաց զչորևոր մասն մարգարտին եւթանասուն [6] դրամ զհատն [7]։ Եւ հասեալ ի Դուին [8] վաճառեաց զերկոտասաներորդ [9] մասն մարգարտին [10] զհատն ·Ծ· դրամ։ Եւ մինչ [11] ի Շիրակ առ մեզ եկն և ունէր մնացեալ մարգարիտս [12] հատս ·ԻԴ·։ Արդ գիտեմ [13] մնացելովքս [14], թէ ամենայնն [15] քանի՞ մարգարիտ [16] է և կամ քանի՞ դրամ [17] գինք մարգարտին։

Ա

1· Ա «լուա»
2· Ա «ի յաւրէն». Բ «ի հօրէն»
3· Բ «իմէ»
4· Ա «եթե»
5· Բ «պատերազմաց»
6· Բ «ընդ պարս»
7· Բ «քաջութեամբ»
8· Բ գաղափարագիր·
9· Բ «և ի յերկրորդումն»
10· Ա «և յերկրորդումն»
11· Բ «զմետասաներորդ»
12· Ա «փախստեա». Բ «ի փախստեայ»

Բ

1· Բ «շահաւոր»
2· Բ «ի գանձանակ»
3· Բ «մարգարիտն»
4· Բ «·Ծ·»
5· Բ «ի Նախջաւան»
6· Ա «յեւթանասուն» «յ» գիրը ջնջման նշանով·
7· Բ «զհատն ·Հ· դրամ»
8· Ա «ի Թվին»
9· Բ «զ ·ժբ· աներորդ»
10· Բ չիք
11· Բ «և մի ինչ»
12· Բ «զմնացեալ մարգարիտն»
13· Բ «և արդ գիտեայ»
14· Բ «զմնացելովքս»
15· Բ «ընդ ամենայն»
16· ԱԲ «մարգարիտն»
17· Բ «դրամք»

* Տեղի սղութեան պատճառով այս համարում հրատարակումենք միայն բնագիրս· հրատարակչի յառաջաբանը լոյս կը տեսնէ «Արարատի» առաջիկայ համարում: Ծ. Խմբ.

Գ Հարցումն. Այսպէս լուա[յ] ի վարդապետէն եթէ[1] գողեան մտին ի Մարկիանոն Տրիկլին[2] [բ73b] և գողացան զկէս և զչորրորդ գանձուն. և մնեալ [ա187a] գանձաւորացն գտին .ՆԻԱ. կենդինար և .Վ. և .Ո. դահեկան[3]։ Արդ գիտեա՛ ի մնացելոցս, թէ ամենայնն ո՞րչափ էր գանձին[4]։

Դ Հարցումն. Հոռդ[1] ուխտին[2] Սրբոյ Սոփեայ[3] դհինգ[4] մասն առնուն սարկաւագունքն և տասն[5] մասն առնուն քահանայքն և .Մխ. լիտր առնուն եպիսկոպոսունքն և .Ս.[6] լիտր[7] այլ ուխտն։ Արդ գիտեա՛, թէ ընդ ամենայն[8] քանի՞ լիտր լինի հոռքն[9]։

Ե Հարցումն. Հոռք սոպայիցն[1] բաշխի այսպէս. չորս[2] մասն պատուաւորացն[3], .Ը. մասն աւագացն[4] և .ՃԾ. կենդինար այլ հեծելոցն։ Արդ գիտեա՛[5] թէ ընդ ամենայն[6] քանի՞ կենդինար լինի։

[ա 187b] Զ[1] Հարցումն. Հազար կայր իմ ի պարտիզի[2] և հոռոմ մի եմուտ ի պատճառս զբօսանաց և[3] եկեր զհինգ և զ.ժԵ.[4] մասն հազարոյն։ Ես իմացեալ իմ զորկորէութիւն[5] առն հանի զնա[6] արտաքս և մնեալ համարեցի և գտի ունջ .Ճ. և .ժ.[7]։ Արդ գիտեա՛, թէ ընդ ամենայն քանի՞ ունջ լեալ է հազարն և կամ քանի՞ ունջ կերեալ է հոռոմին[8]։

Է Հարցումն. Ես ի Մարմետի էի[1], յաստանի կամ[ս]արականաց[2],

Գ

1. Ա «եթե»
2. Բ «ի մարկենոն տրիկլին»
3. Բ «գտին .Նիա. կենդինար .դ. ռ. և ջ «(=.ԴՌ. այն է՝ .Վ.=3000 և .Ո.=600)
4. Բ «Արդ գիտեայ ի մնացելոցն, թէ ընդ ամենայն ո՞րչափ լինէր գանձն»

Դ

1. Բ «հոռք»
2. Ա «ուխին»
3. Բ «սրբոյն Սոփիայ»
4. Բ «զ.ե.»
5. Բ «զ.ժ.»
6. Բ «.քռ.»
7. Ա «լետր»
8. Ա «ընդ ամենայնն»
9. Բ «հոռք»

Ե

1. Բ «իսպաիցն»
2. Բ «.դ.»
3. Ա «պատս. ուաւորացն». Բ «պատուաւորաց»
4. Բ «աւագաց»
5. Բ «գիտեայ»
6. Ա «ընդ ա̃մն»

Զ

1. Ա չիք
2. Բ «իմ պարտիզի»
3. Բ չիք
4. Բ «և զ .ժ.» (=ժե=15).
5. Բ «զորկորութիւն»
6. Բ «զնայ»
7. Բ «հարիւր և .ժ.»
8. Բ «Արդ գիտեայ թէ ա̃մ քանի ունջ լեալ է հոռոմին»։

Է

1. Բ «[ ]ս մարմետի է ( )»
2. Ա «կամարականաց» Բ «կամարակայանաց»

և երթեալ յեզր գետոյն, որում[3] Ախո[ւ]րեանն[4] կոչեն, տեսի[5] երամս ձկանց և եառ արկանել ուռկան[6]: Եւ հանին զհասարակն[7] և զ ·Գ·[8] և զ ·Է· [ա 188a] երամոյն: Եւ որ յուռկանէն զերծաւ ի թարփ ընկաւ. և անցեալ գտի զնոսա քառասուն և հինգ[9]: Արդ գիտեա՛ ասքաւք, թէ ընդ ամենայն[10] երամն քանի՞ ձուկն լեալ է:

Ը Հարցումն. Ի ժամանակի ապստամբութեանն Հայոց ի պարսից և սպանանելոյն[1] կամսարականին Ջաւրակայ[2] զՍուրէն, գեսպան արձակեաց ոմն յաղատաց[3] Հայոց առ Թագաւորն պարսից գո՜յժ արկանել նմա. և գնայր աւուրն յիսուն[4] մղոն: Եւ զկնի ·ԺԵ· աւուր իմացեալ կամսարականին Ջաւրակա[յ] հետամուխս առաքէր զկնի ունել զնա[5], որք գնային աւուրն ·Ձ· մղոն: Արդ գի[ա 188b]տեա՛[6], եթէ քանի՞ աւուր հասանէին նմա[7],

Թ Հարցումն. Որս էր կամսարականացն ի Գ·էն[1] և կալեալ էր երէ[2] բազում. [բ 74a] և ինձ որսամասն[3] ետուն բերել վարազ մի: Եւ վարազն զի անարի էր տեսլեամբն՝ կշռեցի[4] և գտաւ փորոտին ·Գ·[5] մասն ամենայն կշռոյն[6], և գլուխն ·Ժ· մասն, ոտքն ·Ի·[7], ժանիքն ·Ղ·[8], անձքն ·Մ· և ·ԺԲ· լիտր[9]: Արդ գիտեա՛[10], թէ ընդ ամենայն քանի՞ լիտր էր վարազն:

Ժ Հարցումն. Լոք[1] մի կալան ի Մարմետի[2] ի գետն Երասխ[3] և ես կշռեցի զնա և գտաւ գլուխն չորս[4] մասն ամենայն կշռոյն, և տուտն

3. Բ «յորում»
4. ԱԲ «ախորիեանն»
5. Բ «և տեսի»
6. Բ «ուռկանս»
7. Բ «զհասարակ»
8. Ա պակասում է «և զ·գ·»
9. Բ «զնոսայ ·խ· և ·ե·»
10. Բ «թէ ամենայն»

Ը

1. Ա «սպանելոյն»
2. Բ «կասարականին և զօրակայ». Ա «զաւրակա»
3. Ա «արձակ ոմն յաղատղաց»
4. Բ «·ծ·»
5. Բ «զնայ»
6. Բ «գիտեայ»
7. Բ «նմայ»

Թ

1. Ա «ի քէն»
2. Բ չէք
3. Բ «որսայմասն»
4. Բ «կշռեցին»
5. Բ «չորս»
6. Բ «կշռոցն»
7. Բ «ոտքն ·ի· մասն»
8. ԱԲ «զ»=6. Պէտք է ուղղել՝ ·ղ·=90.
9. Ա «լետր»
10. Բ «գիտեայ» Այսպիսի ուղղագրութեամբ և ներքևում.

Ժ

1. Ա «լոկ»
2. Բ «մարպետին»
3. Ա «ի գետ յերասխ»
4. Ա «·դ·»

•Ջ•, և մէջքն •ՃԽ• լիտր։ Արդ գիտեմ՝ թէ ընդ ամենայն[5] քանի՞ լիտր էր։

[ա 189a] *ԺԱ Հարցումն*• Այր մի վաճառական էանց ընդ երիս քաղաքս և բաժ[1] արարին յառաջնումն և հանին զկէս[2] և զերևոր ի բացն։ Եւ յերկրորդ քաղաքին թուեցին զոր ինչ ունէրն և հանին[3] զկէս[2] և զերևորն• և յերրորդ քաղաքին անդրէն այլ թուեցին և հանին զկէս և զերևորն[4]։ Եւ մինչ ի տուն եկն[5] մնացեալ էին դահեկանք •ԺԱ•։ Արդ գիտեմ՝ թէ ընդ ամենայն քանի՞ դահեկան ունէր։

ԺԲ Հարցումն• Նաւակ մի առնել կամէի և իմ •Գ• դրամկունք իսկ կային և այլ ինչ ոչ կայր• և առացի ցմերձաւորս իմ՝ Տուք ինձ մէն մի[1] սակաւ ինչ, որ առնեմ[ա189b]զնաւակս։ Ոմն ետ •Գ• կշռոյն, և ոմն ետ զ•Գ•[2], և ոմն զ•Ջ•, ոմն զ•Է•, և ոմն զ•ԽԸ•[3]։ Եւ իմ առեալ աբարի զնաւակն։ Արդ գիտեմ՝ թէ ընդ ամենայն քանի՞ դրամ էր նաւակն։

ԺԳ[1] Հարցումն• Ոմն յաշակերտաց իմոց առեալ խնձորս գեղեցիկս ի խորայ գայր ընծայեցուցանել ինձ։ Պատահեցան նմա երեք[2] պարք ի խաղուց[3] և հանին՝ առաջին պարն զկէսն և զ•Գ• մասն խնձորոյն, նոյնպէս և երկրորդն զկէսն և զ•Գ• մասն[4], նոյնպէս և երրորդն[5]։ Եւ զմնացեալսն[6] եբեր առ իս խնձորս •Ե•։ Արդ գիտեմ՝ թէ ընդ ամենայն քանի՞ լեալ է[7]։

ԺԴ[1] Հարցումն• Գինի կայր ի մի կարասի• վա[ա190a]րդիւ կազմեալ էին• և թակոյկք կճեա[յ] երեք[2]։ Եւ հրամայեցի հանել զգինին անդր• մին տարաւ զերեք[3] մասն և միւն զ•Ջ•[4], իսկ միւսն զ•ԺԴ•[5], և զմնա-

---

5· Ա «ընդ ամն»· այսպէս և ներքևում

ԺԱ

1· Բ «բաժ»· յետոյ սրբագրած՝ «բաժին»
2· Բ «զկէսն»
3· Ա «և հան· և հանին»
4· Բ «զկէս զերևորն»
5· Ա «եկ»

ԺԲ

1· Ա «մեն մի»
2· Ա «և մն զ·դ·»
3· Բ «զ·ժէ·» սխալ ընթերցված =·ԽԸ··

ԺԳ

2· Բ չիք
2· Ա «երեւ» Բ «·Գ·»
3· Ա «ի խաղոց»
4· Բ չիք «խնձորոյն, նոյնպէս և երկրորդն զկէսն և զ ·Գ· մասն»
5· Բ· «երրորդ»
6· Բ «զմնացեալս»
7· Բ «էր»

ԺԴ

1· Բ սխալմամբ «ԺԳ»
2· Բ «և թակոյկ ·գ· կըճայք»
3· Բ «զ ·գ·»
4· Բ «մին զմեցն»
5· Բ «զ ·ժդ· սն»

ցեալն [6] յայլ ամանս հանին, և էր փաս ·ՑԴ·։ Արդ գիտեմ թէ ամենայնն [7] քանի՞ էր լեալ։

ԺԵ [1] Հարցումն· Զի մի կայր ինձ ագնիւ [2] վաճառեցի և գնոցն ·Գ· մասինն կովեան գնեցի [3], [բ74a] և ·Է· մասինն այծեան, և ·Ժ· մասին եզնի, և ·ՅԺԸ· դահեկանի ոչխարս առի։ Արդ գիտեմ թէ ընդ ամենայն քանի՞ դահեկան լինի։

ԺԶ [1] Հարցումն· Ես եկեղեցի շինէի· գաղատոս մի կալայ [2], որ ածէր աւուրն ·ՃԽ· քար, և յետ [ա190b] ·ԼԹ· [3] աւուր գործառնութեանն [4] միւս այլ գաղատոս կալայ [2], և ածէր աւուրն ·ՄԺԸ· քար։ Եւ որպէս նա նմա [7] հաւասարեաց՝ եկեղեցին կատարեցաւ։ Արդ գիտեմ եթէ ի քանի՞ աւրն [7] հաւասարեաց։

ԺԷ [1] Հարցումն· Նաւ մի երթայր լի ցորենով և կէս մի զհետ մըտեալ նաւին՝ նաւորդքն [2] երկեան և ընկեցին նմա [3] կեր զհասարակ [4] ցորենոյն։ Եւ յ·Բ· [5] աւուրն ընկեցին զհինգ մասն մնացելոյն· յերրորդումն [6] զ·Ը·, ի չորրորդումն զ·Է·։ Ապա ի նաւահանգիստն [7] հասին և մնաց ·ԽՄ·։ Արդ գիտեմ թէ ընդ ամենայնն [8] քանի՞ լեալ էր։

ԺԸ [1] Հարցումն· Ապաղարէ [2] մի էր իմ [ա191a] խանգարեցի [3] և այլ սպաս արարի· զ·Գ· մասն մեսուր մի արարի և զչորրորդ մասն այլ [4] մեսուր արարի և զ·Ե· մասն [5] ·Բ· բաժակս արարի, և զվեցն երկու [6] բա-

---

6. Բ «զմնացելոյն»
7. Բ «ընդ ամենայն»

ԺԵ

1. Բ սխալմամբ «ԺԴ»
2. Բ «Զի կայր ագնիւ»
3. Բ «և գնեցի ·գ· մասեանն կովեան»

ԺԶ

1. Բ սխալմամբ «ԺԵ»
2. Ա «կալա»
3. ԱԲ «լե»· Ընչուշտ ուղղելի՝ «ԼԹ»
4. Ա «գործառութեանն»
5. Բ «·բՃ· և ·ժԸ·»
6. Բ «նմայ»
7. Բ «թէ քանի՞ օր»

ԺԷ

1. Բ սխալմամբ «ԺԶ»
2. Բ «նաւորդք»
3. Բ «նմայ»
4. Բ «զհասարակաց»
5. Բ «յերկու»
6. Բ «և յերրորդումն»
7. Բ «և ապա և ապա ի նաւահանգիստն»
8. Բ «ընդ ամենայն»
9. Ա «լեա՞»

ԺԸ

1. Բ սխալմամբ «ԺԷ»
2. Բ «ապարխարէ»
3. Ա «խանկարեցի»
4. Բ չունի «մեսուր մի արարի և զչորրորդ մասն այլ»
5. Բ «և զ ·ե· մասն և զ ·ե· մասն»
6. Բ «·բ·»

կուտեղս արարի. և երկու հարեւր և .Ժ. [7] դրամէ սկաւառակ մի արարի։ Արդ գիտեմ, թէ ընդ ամենայնն քանի՞ էր լեալ ապաղարէն [8]։

ԺԹ Հարցումն. Այր մի յերկս եկեղեցիս եմուտ [1] և խնդրեաց յատուծոյ յաջողումն, եթէ [2] Տուր ինձ որչափ ունիմս և տամ քեզ .Խ. դահեկան։ Նոյնպէս և յերկրորդումն ետ զ.Խ.Ն., նոյնպէս և յերրորդումն [3]։ Եւ առ իւր ոչինչ մնաց [4]։ Արդ գիտեմ թէ [ա191b] յառաջն քանի՞ ունէր։

Ի Հարցումն. Ներսեհի կամսարականի Շիրակայ [1] և Արշարունեաց տեառն բուն կանգնէր առ ստորոտով լերինն, որում Արտին կոչեն։ Եւ ի գիշերի միոջ մինի երամակք ցուուց բազումք։ Եւ ոչ լեալ տասի որսորդացն՝ ընթացեալ [2] պատմեցին նմա ի գեաւղն Թալին [3]։ Եւ նորա իւրովի [4] եկեալ հանդերձ եղբայրաւքն և ազատաւքն [5] [բ75a] և մտեալ կատարէին զերէոն։ Եւ եղեն կալեալք ի Թակարդի [6] հատորակ երէոցն. և եղեն սպանեալքն նետիւ չորս [7] մասն. և զմատաղերէն ողջ կալան, որ եղև .ԺԲ. [8] մասն. [ա192a] և եղեն մեռեալք ի նիզակէ .ՃԿ. [9] երէ։ Արդ գիտեմ թէ ընդ ամենայնն [10] քանի՞ լեալ էին։

ԻԱ Հարցումն. Ներսեհ կամսարական որդի Արշաւրի [1], անուանակից և նախնի այսմ Ներսեհի [2], ի յաղթել պատերազմաւ [3] Բահղլճացն [4] առանու գերի սատրիկ յայժ։ Եւ հասեալ ի դուռն արքունի ընծայեցուցանէ թագաւորին պարսից զհատորակ գերւոյն։ Եւ թողեալ [5] զհատորակն՝ և ընծայէ որդւոյ [6] արքայի զ.Է. մասն։ Եւ հրաժարեալ ի նոցանէ դառնա[յ] յաշխարհն [7] իւր։ Եւ եկեալ ի տուն [8] գարիկպետի՝ յայժ մեծարի

---

7. Բ «.ՄԺ.»
8. Բ «ընդ ամենայն քանի՞ լինէր ապարխօրէն»

ԺԹ

1. Բ «մտանէր»
2. Բ «թէ»
3. Բ «և յերկրորդումն նոյնպէս .Խե. և յերրորդումն»
4. Ա «չմնաց»

Ի

1. Ա «Շիրակա»
2. Ա «ընթացեալք»
3. Բ «նմայ ի գեղն Թողին»
4. Բ «իւրովին»
5. Բ «եղբայրօքն և ազատեաւքն»
6. Ա «ի Թաչկարդի» ուղղորդ չէն ջնջիչ նշանով. Բ «ի կաթարթին»
7. Բ «.Դ.»
8. Բ «.ԲԺ.ան»
9. Բ «.ԳՃԿ.»
10. Բ «թէ ամենայն»

ԻԱ

1. Ա «արշա̄րի» Բ «արշորի»
2. Բ «Ներսէհի»
3. Բ «պատերազմացն»
4. Բ «Բախլըճեացն»
5. Բ «թողեալ»
6. Բ «որդոյ»
7. Բ «յաշխարհս»
8. Բ «ի տունս»

ի Նմանէ, [ա192b] ոչ որպէս[9] զնախարար, այլ որպէս[9] զմի ոք ի Թագաւորաց։ Եւ սա տայ[10] Նմա[11] զ.Ը. մասն գեր[ու]ոյն։ Եւ եկեալ ասպայապետն[12], զոր խորաւարանն[13] կոչեն, և առաւել ևս ի Նմանէ մեծարեալ՝[14] տա[յ] Նմա զ.ժԳ. մասն գեր[ու]ոյն։ Եւ ևս յառաջ եկեալ՝ Հասանէ յաշխարհ իւր՝ և ընդ առաջ լինի Նմա եղբայր իւր կրտսեր[15] Հրահատ, և տա[յ] Նմա զ.ժԳ. մասն գերւոյն[16]։ Եւ ևս յառաջ եկեալ՝ ընդ առաջ[17] լինին Նմա ազատքն Հայոց և տայ Նոցա զինն մասն գերւոյն[18]։ Եւ եկեալ ի Վաղարշապատ՝ տայ ի սուրբ եկեղեցին[19] զ.ժԶ. մասն գերւոյն[16]։ Եւ եկեալ Սահակ աւագ[20] եղբայր իւր՝ տա[յ] [ա193a] Նմա զ.Ի. մասն գերւոյն[16]։ Եւ իւր մնաց .ՇՀ.[21] անձն[22]։ Արդ գիտեմ՝ թէ ընդ ամենայնն քանի՞ է լեալ[23]։

ԻԲ ՀԱՐՑՈՒՄՆ. Փարաւոն արքայ եգիպտաց[ու]ոց պատուէր զաւր ծնընդեան իւրոյ և սովորութիւն[1] էր Նորա յաւուրն յայնմ տալ .ժ. նախարարացն ըստ տասնեկի[2] պատուոյն .ճ. կարաս գինի խնկով[3] կազմեալ։ Արդ բաժանեսջիր[4] զայդ[5] ըստ պատուոյն[6] .ճ. տասնեկին[7]։

ԻԳ ՀԱՐՑՈՒՄՆ. Շտեմարան[1] մի[2] էր իմ յորում կայր[3] գարի կայժ .Մ.[4]։ Մկներ մտին և զամենայն գարին կերան[5]։ [բ75b] Ես մուկըն[6] մի կալայ ի Նոցանէ և պատուհասեցի։ Նա խոստով[ա193b]անեաց[7] և ասէ. Ցիս .Զ. հատ եհաս։ Արդ գիտեմ՝ թէ ընդ ամենայնն քանի՞ հատ լեալ էր[8] յշտեմարանին և կամ քանի՞ մկունքն որ կերան[9]։

---

9. Բ գաղափարագիր.
10. Ա «տա»
11. Բ «Եւս տայ Նմայ»
12. Բ «սպարապետն»
13. Ա «խաւարանն» լուսանցքում աւելացրած «որ» = «խորաւարանն» Բ «խորհրդարան»
14. Ա «մայնեալ»
15. Բ «կրսեր»
16. Բ «գերոյն»
17. Բ «ընդ յառաջ»
18. Բ «և տա Նմայ զ .Թ. մասն գերոյն»
19. Բ «ի սուր եկեղեցին տայ»
20. Բ «աւագ»
21. Ա «.շծ.» Բ «.եճծ.» ուղղելի .շՀ., «Ծ» = Հ.
22. Բ չիք
23. Բ «ընդ ամենայն քանի՞ լեալ էր»

ԻԲ

1. Ա «սովորութիւնն»
2. Ա «.ժ.եկի» Բ «.ժ.նեկի»
3. Ա չիք.
4. Բ «բախանեսջիր»
5. Բ «զայտ»
6. ԱԲ «ըստ պատուոցն»
7. Բ «.ճ. ու .ժ.նեկին»

ԻԳ

1. Ա «ըշտեմարան»
2. Բ չիք
3. Բ «կայի»
4. Բ «.բճ.»
5. Բ «և կերան զամենայն գարին»
6. Բ «և ես մուկ»
7. Բ «խոստովանեցաւ»
8. Բ «ընդ ամենայն քանի՞ է հատ լեալ էր»
9. Բ «մկունք որ կերան»

ԻԴ. Հարցումն. Երեք աւազանք էին ի քաղաքին ամենացուոց[1] միո-չափք և երեք[2] ագուգայք գային յաւազանն[3]։ Մի[4] ագուգայն քանզի յորդ էր[5] ի ժամ մի լնոյր զաւազան[ս]ն. երկրորդն[6] նուազ քան զնա՝ յերկու ժամս[7] լնոյր[8]. և երրորդն[9] առաւել նուազ՝ յերեք ժամս[10] լը-նոյր[8]։ Արդ գիտեա՛ թէ մինչ ի միասին խառնին ագուգայքն՝ ի քանի՞-երորդ[11] մասն ժամու լնուն[12] զաւազանն։

Լուծումն Ա հարցմանն. [ա194a] Ցառաջ քան զկոտորածն էին .ՌՁԿ.[1] հեծեալ։

Լուծումն Բ հարցմանն. Լեալ էր[1] մարգարիտն հարեւր և քառասուն և չորս[2] հատ և գին մարգարտին .ՑԶԻ. դրամ։

Լուծումն Գ հարցմանն.[1] Լեալ էր[2] զանձն կենդինար[3] .Ռ.ՌՋՋ.։

Լուծումն Դ հարցմանն. Լինի հոռդ[1] ուխտին .ՎՄ.[2] լիտր[3]։

Լուծումն Ե հարցմանն. Լինի հոռդ[1] ապայից կենդինար[2] .Մխ.։

Լուծումն Զ հարցմանն. Լեալ էր ունջ[1] հազարոյն .ՃՄ.։

Լուծումն Է հարցմանն. Լեալ էր[1] ընդ ամենայն ձուկն .ՆԻ.[2]։

ԻԴ

1. Բ. «ամենացոց»
2. Բ «.Բ.»
3. Ա «գային յաւազանն»
4. Բ «մին»
5. Բ «յորդոր է»
6. Ա «երկրորդ»
7. Բ «ի .Բ. ժամն»
8. Բ «լնոյր զաւազանն»
9. Ա «երեքն» Բ «և .Գ.ն»
10. Բ «ի յերրորդ ժամն»
11. Բ «ի քանի՞ երրորդ»
12. Բ «լնու»

Ա

1. Բ «.ՌԷՃԿ.»

Բ

1. Ա «լեալ է»
2. Բ «.ՃԽԴ.»

Գ

1. Ա գրեթէ միշտ համառօտ՝ «լուծ», «լուծմունք», «լծ» ևլն.
2. Ա «լեալ է»
3. Ա «կենդ»

Դ

1. Բ «հոռք»
2. ԱԲ «.Վռ.» = 3600, պէտք է լինի .ՎՄ. = 3200, Ռ = Մ, երկաթագրի վրիպակ.
3. Ա «լիտր»

Ե

1. Բ «հոռք»
2. Ա «ապայից կենդենար»

Զ

1. Բ «ունչ»

Է

1. Բ «լիեալ էր» այս ուղղագրութեամբ և ներքևում մի քանի անգամ.
2. Բ «.ԳՃԻ.»

Լուծումն Ը հարցմանն· չատանէին յաւուրս[1] ·ԻԵ·։

Լուծումն Թ հարցմանն· Նեալ էր վարազն ·ՅԿ·[1] լիտր[2]։

Լուծումն Ժ հարցմանն· Նեալ էր լոքն[1] ·ՄԽ·[2] լիտր[3]։

Լուծումն ԺԱ հարցմանն· Ունէր վաճառականն դահեկանս ·ՍՅՀՉ·[1]։

Լուծումն ԺԲ հարցմանն· Նեալ էր նա[ա194b]·ակն[1] ·ԽԲ· դրամ։

Լուծումն ԺԳ հարցմանն· Նեալ էր խնծորն[1] ·ՅԻ·։

Լուծումն ԺԴ հարցմանն· Էր գինին[1] փաս հարեւր և քսան և վեց[2]։

Լուծումն ԺԵ հարցմանն· Նեալ էր գինք ձիոյն[1] վեց հարեւր և տա-որն և վեց[2] դահեկան։

Լուծումն ԺԶ հարցմանն· Հաւասարեաց զաղատոսն յաւուրս[1] ·Հ·։

Լուծումն ԺԷ հարցմանն· [ր76a] Էր հացն ի նաւին ·ԽԴՌ· կոյթ։

Լուծումն ԺԸ հարցմանն· Նեալ էր ապաղարէն ·ՏՄ·։

Լուծումն ԺԹ հարցմանն· Լինի դահեկան ·ԽԱ· c· ^դ· ^ր·[1]։

Լուծումն Ի հարցմանն· Եղև ընդ ամենայն երէն[1] ·ՍՃԿ·։

Լուծումն ԻԱ հարցմանն· Նեալ էր ընդ ամենայն գերին[1] ·ՍՄԽ·։

Լուծումն ԻԲ հարցմանն·[1]

Ը

1· Բ «աւուրս»

Թ

1· Բ «·գՃԿ·»
2· Ա «լետր»

Ժ

1· Ա «լոգն»
2· Բ «·ըՃխ·»
3· Ա «լետր»

ԺԱ

1· Բ «·ռյհզ·»

ԺԲ

1· Ա «լեալ է նաակն»

ԺԳ

1· Ա «լեալ է խնձորն»

ԺԴ

1· Բ «գինին այն»
2· Բ «փաս ·ճժզ·», ժ—ի·

ԺԵ

1· Բ «ձիուն»
2· Բ «·զճ· և ·ժզ·»

ԺԶ

1· Բ «յաւուրն»

ԺԹ

1· Բ «լինի դահեկան ·իա· օ· ´դ· ´ը·» Ա ··իա· c· ´դ· ´ր· ´ի·» վերջին «´ի» հետևեալ քսաներորդ լուծման թուահամարն է, շփոթմամբ այս պատասխանի մէջ մտած, c կամ օ նշանը=½, ´դ=¼, ´ը=⅛,

Ի

1· Բ «երէսն»

ԻԱ

1· Բ «գերիսն»

ԻԲ

1· Ընթերցողի դիւրութեան համար դնում եմ նախ՝ խնդրի լուծումը (պատասխանը) սովորական թուանշաններով, ապա երկու ձեռագրերի ընթերցուածները·

Ա. ա, c, ե, ՙժ, ծՙե։
Բ. գ, c, ՙժ, ՙխ, ձՙը։
Գ. ե, ՙգ, ժՙե, խՙգ, ՙկ, կՙզ։
Դ. է, ՙե, ՙի, խՙգ։
Ե. թ, ժՙա։
Զ. ժ, c, ՙե, ՙժ, իՙը, ՙլ, լՙգ։
Է. ժը, c, ՙժ, իՙը, լՙ, լՙգ, ծՙե։ [ա195a]
Ը. ժգ, ՙգ, ՙժ, ժՙե, իՙը։
Թ. ժզ, ՙե, ՙժ, իՙը, ծՙե։
Ժ. ժը, ժՙը, իՙը, լՙգ, խՙգ։

Լուծումն ԻԳ. հարցմանն. Լեալ է յշտեմարանին գարէհատ .փ՛Մ՛Կ՛՛ԴՏ [1] և լեալ են միւնք կերաւզք գարւոյն[2] .ՃԳ.ՅԳ.։

Լուծումն ԻԴ. հարցմանն. Զուգախառնեալ ագուգայքն լինուն զուա զանան ի .գ, ՙզ, ժՙզ, ժՙը. մասն ժամուն [1]։

ա. $1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{5} + \frac{1}{10} + \frac{1}{55}$ $(= 1\,\frac{9}{11})$
բ. $3 + \frac{1}{2} + \frac{1}{10} + \frac{1}{40} + \frac{1}{88}$ $(= 3\,\frac{7}{11})$
գ. $5 + \frac{1}{5} + \frac{1}{15} + \frac{1}{44} + \frac{1}{60} + \frac{1}{66}$ $(= 5\,\frac{5}{11})$
դ. $7 + \frac{1}{5} + \frac{1}{20} + \frac{1}{44}$ $(= 7\,\frac{5}{11})$
ե. $9 + \frac{1}{11}$ $(= 9\,\frac{1}{11})$
զ. $10 + \frac{1}{2} + \frac{1}{5} + \frac{1}{10} + \frac{1}{22} + \frac{1}{50} + \frac{1}{55}$ $(= 10\,\frac{10}{11})$
է. $12 + \frac{1}{2} + \frac{1}{10} + \frac{1}{22} + \frac{1}{30} + \frac{1}{33} + \frac{1}{55}$ $(= 12\,\frac{8}{11})$
ը. $14 + \frac{1}{5} + \frac{1}{10} + \frac{1}{15} + \frac{1}{22}$ $(= 14\,\frac{6}{11})$
թ. $16 + \frac{1}{5} + \frac{1}{10} + \frac{1}{22} + \frac{1}{55}$ $(= 16\,\frac{4}{11})$
ժ. $18 + \frac{1}{12} + \frac{1}{22} + \frac{1}{33} + \frac{1}{44}$ $(= 18\,\frac{2}{11})$

Ա ձեռագրի ընթերցուածը. «ա. աշե. ՙժ ծՙէ ՙբ գ c. ՙժ խՙձ ՙը. ՙզ ՙե. ՙգ ՙժ. փ (ջնջիչ նշանով) ՙե. խ. գ. ՙկ. կզ. զ. ՙէ ՙե ՙի խգ. ե թ. ժա. ՙլ ժ c ե ժ ի ը լ լգ է ժ ը. ՙժ իՙը ՙլ լգ ծե [ա195a] ը. ժգ ՙգ ՙժ ժէ իը. թ. ժ ՙզ. եժ ՙիը ծե. ժ. ժը ժՙը իը լգ խգ»

Բ ձեռագրի ընթերցուածը. «Մինն զ (ջնջուած). ա օ ե ՙժ, ծէ Բ. գ. օ ՙժ խ ՙձ ՙը, Երիսն. ՙէ ՙգ ՙժ ՙե խ ՙգ, ՙկ ՙկ ՙզ, Դ. է, ՙի, խՙգ, Ե ՙթ ժՙա, Զ. ՙժ օ ե ժ. իՙը ՙլ. ՙլ. գ, Է, ժ ը օ, ՙժ. իը, ՙլ ՙլ գծէ, Ը, ժզ ՙգ ժ. ՙժ ՙէ իը, Թ, ժզե ՙժ ՙիը ծէ, Ժ, ժըժ ՙը ժը. ՙլգ խՙգ»

ԻԳ

1. Բ չիք «.ա.»
2. Բ «կերող գարոյ»

ԻԴ

1. Բ. «ի. ՙգ զ ՙժ. զ ՙժ ՙը մասն ժամուն» կարդալ. $\frac{1}{4} + \frac{1}{6} + \frac{1}{10} + \frac{1}{18}$ մասն ժամուն. Հատ յաջող է վերջացնում այս Բ ձեռագրի գրիչը գնելով հեռեւեալ համառօտ յի-շատակարանը. «Աղբայր օրինակն այսպէս էր և չեմ ի հասկանալ, մի մեղադրել սխա-լանացս, զի ոչ եմ հմուտ բանիս»։